

Ο ΔΙΣΚΕΨΙΟΣ

Ἡ ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΜΥΘΩΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΤΟΥ Τρισκεψίου πρόλογος ἦτον ὁ παλαιὸς Δισκέψιος, ποῦ ἱστορήθη ἀπὸ ἐμὲ ὕστερα ἀπὸ τὸν ἀπόγονόν του καὶ πολὺ ἀπλούστερα.
Εἶναι δὲ φημισμένος ὁ Δισκέψιος ἀνάμεσα εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ποῦ εὐρέθησαν ποτὲ εἰς τὴν χώραν τῆς σκέψεως καὶ κάποιος ἀπ' αὐτοὺς ἐχάραξεν εἰς τὸν λίθον τοῦ μνημείου του:

«Υπάρχουν εἰς τὴν ψυχὴν δύο θελήσεις.»

Ἡ ζωὴ του χωρίζεται εἰς ἀποφάσεις καὶ εἰς τυχαῖα περιστατικά, καὶ εἰς ἀποτελέσματα αἰσθημάτων καὶ εἰς ἀπολαύσεις αἰσθήσεων καὶ εἰς ἐνεργείας παραγωγικὰς — πολὺ ὀλίγας ὁμως αὐτάς, — διότι δὲν ἔμπορεῖ νὰ δυναμώσῃ καὶ νὰ καρποφορήσῃ καὶ νὰ πολλαπλασιασθῇ μέσα εἰς τὴν ὁμίχλην τὸ βλάστημα τῆς ἐνεργείας. Ὅμιχλην δὲ σηκώνει εἰς τὸν ὀρίζοντα ἡ σκέψις καὶ μάλιστα ἡ ἀμφιβολία τῆς σκέψεως.

Τὰ ἐπεισόδια καὶ τὰ συμβάντα τῆς ζωῆς τοῦ Δισκεψίου εἶναι πολλὰ καὶ θὰ ἐχρειάζετο διὰ τὴν ἱστορίην αὐτῶν νὰ γραφοῦν τόσα, ὅσα καὶ διὰ τὴν σταγόνα δρόσου, ποῦ βρίσκεται κρεμασμένη εἰς ἓνα πέταλον ἄνθου ἢ καὶ ὅσα διὰ τὴν ἐξαφνικὴν καμπυλότητά ποῦ δίδει ὁ ἄνεμος εἰς τ' ἀθέριστα στάχυα. Ἀλλὰ μόνον ὀλίγα — ἴσως ἐπιγραμματικά — θὰ περιλήφθω ἐδῶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἔμποροῦν νὰ ὀνομασθοῦν καὶ πρόλογος ἢ τίτλοι τῶν μύθων τῆς ζωῆς. Διότι, ὡς εἶναι γνωστόν, τεχνουργοῦνται οἱ μῦθοι αὐτοὶ μὲ τὸ σφυρὶ τῆς σκέψεως ἐπάνω εἰς τὸ ἀμόνι τῶν πραγμάτων ἀπὸ ὕλην, ποῦ ἀρχικῶς περιέχει μέσα τῆς κάθε σχῆμα, τὸ ὁποῖον θὰ φανῇ, καὶ κάθε μέλλουσαν μορφήν, τὴν ὁποῖαν κατόπιν τῆς δίδει τάχα ὁ τεχνίτης ἀπαράλλακτα ὅπως μέσα εἰς τὸ κοικοῦτι περικλείεται τὸ δένδρον καὶ τὸ δάσος ἀκόμη δένδρων, ποῦ ἔμπορεῖ νὰ φυτρώσῃ κατόπιν εἰς τὴν ἔκτασιν τοῦ χρόνου.

Καὶ σύμβολον τοῦ σφυριοῦ τῆς σκέψεως εἶναι ἀκόμη ὁ παλαιὸς Δισκέψιος.

Ἐγεννήθη ὅπως εἶναι βέβαιον εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ κατοπιν ἔζησεν εἰς τὴν ἀγοράν. Ὁ πατέρας του ἦταν ἀγνωστος γεωργός, ποῦ τὸν ἔτρεφε τυρανῶντας τὸν ἢ γῆ καὶ ποῦ τὸν ἐτυραννοῦσε τρέφοντάς τὸν ἢ ἀνάγκη. Ἡ μητέρα του, ριγμένη εἰς τὸν αὐτὸν κύκλον τοῦ Μοιραίου μὲ τὸν ἄνδρα της, εἶχεν ὄλον τὸν πόνον τῆς γονιμότητος καθὼς καὶ ὄλην τὴν γονιμότητα τοῦ πόνου. Καὶ εἰς τὸν ἴσκιον τῆς συκιάς — ὅπως λέγει κάποια ψεύτικη παράδοσις — ἀνάμεσα εἰς τὰ μεστωμένα στάχυα καὶ κοντὰ εἰς τὰ φορτωμένα κλίματα — ὅπως εἶναι ἡ ἀλήθεια — ἐπέρασε τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς του ὁ Δισκέψιος. Ἴσως δὲ ἀπὸ τὴν κληρονομικότητα τοῦ πόνου τῆς τυραννίας καθὼς καὶ τῆς τυραννίας τοῦ πόνου, ἴσως ὅμως καὶ ἀπὸ τὴν μόνωσιν, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἄθελά του εὐρέθη, ἐγεννήθησαν ἔνωρις εἰς τὴν ψυχὴν του ἡ λύπη καὶ ἡ σκέψις. Ἀγνωστον ποία πρῶτον καὶ ποία κατοπιν. Διότι γνωστὸν εἶναι μόνον ὅτι εἰς τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς ἡ σκέψις φέρει λύπην καὶ ἀντίθετα ἡ λύπη φέρει σκέψιν.

Ἀποτέλεσμα τῆς ψυχικῆς του καταστάσεως, ὅταν ἐμεγάλωσεν, ἦταν ἡ ἀπόφασίς του νὰ φύγη μακρὰν ἀπὸ τὴν πατρικὴν του γῆν. Διότι μέσα εἰς τὸ ἴσκιωμα καὶ τὴν ὁμίχλην τῆς σκέψεως καὶ τῆς λύπης του ὄλα τὰ ὄντα καὶ ὄλα τὰ συμβάντα εἶχαν τὴν ἀμαυρότητα καὶ τὴν ἀοριστίαν τῶν παλαιῶν πραγμάτων ἢ καλλιτέρα τὸ σκοτεινίασμα θαλάσσης, ποῦ τὴν ἀπειλεῖ ἡ καταγιδα.

Ἐπῆγε δὲ ὁ Δισκέψιος εἰς τόπον μακρυνόν, ἀφοῦ ἐπέρασε πολλὰς ἡμέρας καμάτου καὶ ἄλλας τόσας νύκτας ἐφιάλτου, ἀδέξιος πάντα καὶ ἀπρονόητος στρατοκόπος. Καὶ κάποια πάλῃ ἀτελεῖωτη τῶν στοιχείων τῆς φύσεως τὸν ἐκνηγοῦσε καὶ τὸν ἐπαράδερθεν εἰς ὄλον τὸν δρόμον του. Τόσον πολὺ, ποῦ καὶ ὁ ἴδιος νὰ φθάσῃ νὰ πιστεῦσῃ πῶς ἡ πάλῃ δὲν ἐγίνετο ἔξω ἀπ' αὐτὸν καὶ ἀπὸ δυνάμεις ξένας πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του καὶ ἀπὸ τὰς δυνάμεις τὰς ἰδικὰς του, τὰς ἐσωτερικὰς. — Καὶ ἴσως νὰ μὴν εἶχεν ἄδικον.

Ἔτσι, πότε ἔβλεπεν ἓνα χωράφι ἐμψυχωμένον ἀπὸ τὴν δροσερότητα τῶν βοτάνων καὶ ἀπὸ τὰ λαμπρὰ χρώματα τῶν λουλουδιῶν, ὥστε νὰ γεννιῶνται μέσα του ἐλπίδες χαρᾶς καὶ πόθοι ἀπολαύσεως, χωρὶς νὰ προφθάνῃ ὅμως νὰ σαγηνευθῇ ἀπὸ τὸν ρεμβασμὸν τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν πόθων, διότι γρήγορα ἐξέκρινε τριβόλους καὶ σαυρίδια καὶ κάθε λογῆς ἀσχημίαν κοντὰ εἰς τὰ βότανα καὶ τὰ λουλούδια. — Πότε πάλιν ἀγνάντευε ζωντανεμένες ἀπὸ μεσημεριάτικο φῶς τῆς κορυφῆς τῶν βουνῶν, ποῦ ἀλυσσιδιωτὲς ἐσχημάτιζαν ἀσημορρόδινες καμπύλες κορνίζες τοῦ γαλαζίου οὐρανοῦ κ' ἐστοχάζετο πῶς ἐκεῖ ἐπάνω ἀκοπα καὶ ὁμαλὰ ἐξετυλίγετο τὸ μονοπάτι ποῦ ἔφερνε εἰς τοὺς θριάμβους καὶ εἰς τὴν δόξαν. Ταχὺ ὅμως ἐγνώριζεν πῶς ἡ ἀλυσσιδὲς τῶν βουνῶν ἐκεῖνες εἶχαν τραχύτητα ποῦ ἔφθανε νὰ συντριψῇ τὴν κάθε ἀνοτήχην τολμηροῦ ἀναβάτη. — Καὶ ἄλλοτε πάλιν ἐθωροῦσε γαλήνια νερὰ μὲ σκοτεινοχάλκινη μαρμαρυγὴ, σκεπασμένα

ἔδω κ' ἐκεῖ ἀπὸ καταπράσινα χορτάρια, ὥστε εἰς τὸ ἀντίκρουσμά των ν' ἀναδεύεται ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τὴν ἀπαλότητα τῆς ἀγάπης καὶ ἀπὸ τὴν φρικίαν τῆς ἡδονῆς, χωρὶς ὅμως νὰ δύναται ν' ἀπολαύσῃ πολὺ τὴν ἀπάτην του, διότι ἀπάντεχα αἰσθάνετο τὴν ἀρρώστια νὰ κρυφοβγαίῃ ὡσάν ἀναθυμιάσις καὶ ὡσάν ζωτικὸς βόμβος ἀπὸ τὰ χαλκιννοσκοτεινά νερά.

Ἔτσι, σὰν ὁ ναύκληρος κάποιου μυθικοῦ καραβιοῦ ποῦ ἄκουσεν εἰς τὴ θαλάσσια γαλήνη τὸ μοιρολόγι πεθαμμένου θεοῦ, ἄκουσε κάποτε ὁ Δισκέπιος ὡσάν ἀντίλαλο ἀπ' τῆς ψυχῆς του τὰ βάθη τὸν θρῆνο τῶν νικημένων :

*« Δυστυχησμένα πλάσματα
τῆς πλέον δυστυχησμένης
φύσεως ἐγεννήθημεν ».*

Ἐνῶ σύγχρονα, ὡσάν θρούσμα ἀπὸ τὴν ἀφίδρωσι τῶν χυμῶν τῆς ζωῆς, ὅμοια μὲ τὴν ἰαχὴν ἐφεστίων ἡρώων ποῦ ἐμφύχωσαν ποτὲ θαλασσίους πολεμιστάς, ἔφθανεν ἕως εἰς τῆς ψυχῆς του τὰ βάθη, ὁ ὕμνος τῶν θριαμβευτῶν :

*« Πανώρηα εἶναι ἡ ζωή.
Ἀπ' τὸ ποτῆρι τῶν ἀπολαύσεων πίνε,
ὡς ποῦ νὰ μεθῆς ἀπὸ κάθε ἡδονήν ».*

Καὶ σὰν ἁρμονία βγαλμένη ἀπὸ τοὺς θρήνους καὶ τοὺς ὕμνους τῶν νικητῶν καὶ τῶν νικημένων ἐβγήκεν ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ Δισκεπίου, ρυθμικὴ σὰν κάθε δυνατὸν αἰσθημα καὶ κάθε ἀόριστη σκέψις, ἡ ἀντίληψις τοῦ ἰδικοῦ του ἐγώ. Καὶ ἀκόμη περισσότερον ζωντανὴ ἐβγήκεν ἡ ἀντίληψις τῆς ζωῆς τοῦ συνόλου — τῆς ζωῆς, ποῦ κατακυλᾷ ἀπὸ τὴν χαρὰν ἕως εἰς τὴν λύπην καὶ ἀπὸ τὴν ἀπόλαυσιν ἕως εἰς τὴν ἐξάντλησιν καὶ ἀπὸ τὴν παραγωγὴν ἕως εἰς τὴν καταστροφὴν, ἔχοντας ἓνα σκοπὸν καταφάνερα — τὸ νὰ συνθέτῃ τὴν προχωροῦσαν ὀλοένα δημιουργίαν.

Μὲ τὴν διάγνωσιν τῆς ἀτομικῆς του καὶ τῆς γενικῆς ὑποστάσεως ἐτελείωσεν ἡ ὁδοιπορία τοῦ Δισκεπίου ποῦ ἐγένετο ἀναμέσον χώρας, ἡ ὁποία ἐξευγάρωνε τὰς ὁρμάς τῆς φύσεως μὲ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Εἶχε φθάσῃ δὲ τότε εἰς τὴν ἀγοράν, ἤγουν εἰς πολιτείαν ἀνθρώπων ποῦ ὑποκειμενικὰ ἢ ἐλάττωσις τῶν σωματικῶν δυνάμεων καὶ ἀντικειμενικὰ ἢ συμπτῶμα κάθε ἄλλης φυσικῆς ζωῆς.

Μέσα εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἔζησεν ὁπότε ὁ Δισκέπιος τῆς ζωῆν τοῦ βαθυτέρου πόθου τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἐπιμονωτέρας προσπαθείας διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ἐγώ. Καὶ τότε ἐποτίσθη ἕως εἰς τῆς πλέον ἀπόμακρες ρίζες τῆς ὑποστάσεώς του ἀπὸ τὴν ἀγάπην καὶ ἴδρωσεν ἕως εἰς τὸν πλέον ἀποκεντρὸν πόρον τῆς ὑπάρξεώς του ἀπὸ τὸν ἐπίμονον ἀγῶνα τῆς ἐπικρατήσεως.

Διὰ τὴν ἀγάπην του ἀναφέρονται πολλά, ποῦ θὰ φανοῦν τὰ

ἴχνη τους εἰς μερικοὺς ἀπὸ τοὺς μύθους τῆς ζωῆς, ἀλλ' εἰς τὴν ἱστορίαν του δὲν ἀξίζει νὰ περιληφθῆ ἄλλο τίποτε παρὰ τὸ τελευταῖον γράμμα, ποῦ ἔγραψεν εἰς τὴν πρώτην ἐρωμένην του.

« Ἀγαπημένο μου κορμί — τῆς ἔγραψεν. Αἰσθάνομαι πῶς μία προσπάθεια συνενώσεως ἀνίκητη ἐγεννήθη μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μου καὶ εἰς τὴν ψυχὴν σου — ἐχθρὰ τοῦ ἐγὼ προσπάθειά μας, ποῦ τὸ πνεῦμα τῆς διαιωνίσεως περουοῖζει ἀπὸ πάνω της καταστρεπτικὸν τῶν ἀτόμων καὶ συντηρητικὸν τῶν γενῶν. Καὶ καταλαβαίνω πῶς ἡ χαρὰ, ποῦ δοκιμάζομεν εἰς τὴν συνάντησίν μας, πνίγεται κατόπιν εἰς τὴν λύπην τῆς ἐξαντλήσεως καὶ ἡ φλόγα τῆς ἀπολαύσεως σαβανώνεται ταχὺ ἀπὸ τὴν τέφραν τοῦ χορτασμοῦ. Συχνὰ ὁ νοῦς σου θὰ ζητᾷ νὰ περουοῖσῃ πρὸς ἄλλην ἀπόλαυσιν, ὅμοια μὲ τὸν ἰδικόν μου νοῦν καὶ ὡσάν τὰ χελιδόνια, ποῦ μόλις προαισθάνονται τὸ τέλος τῆς καλοκαιρίας φεύγουν εἰς ἄλλους τόπους, θὰ φύγουν τὸ αἶσθημά μου καὶ τὸ αἶσθημά σου ἀπὸ τὴν φωλιά τῆς ἀγάπης, ποῦ μὲ τόσῃν προσπάθειαν καὶ μὲ τόσῃν ἀφροντισίαν τὴν ἐκτίσαμεν ».

Ἔτσι ἔδωκε τέλος εἰς τὴν πρώτην ἀγάπην του ὁ Δισκέψιος, ὅπως καὶ εἰς κάθε ἄλλην ὑστερώτερην ἀγάπην του. Κ' ἔτσι τελειώνει ὡς φαίνεται κάθε μῦθος τῆς ἀγάπης.

Ἐξακολουθῶντας δὲ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς, ποῦ ἐνωρίτερα τὸν εἶχεν ἀρχίσῃ καὶ τώρα ζωηρότερα τὸν ἀγωνίζετο, ἔφθασεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ξεκρίνῃ πῶς ἀπὸ τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων περισσότεροι ὑπῆρχον ἀπὸ κάτω ἀπ' αὐτὸν παρὰ ἀπὸ πάνω του, ὡστε νὰ κρίνῃ πῶς ἦταν ἀπὸ τοὺς νικητὰς καὶ ὄχι ἀπὸ τοὺς νικημένους καὶ πῶς εἶχεν ἐξασφαλίσῃ τὴν διατήρησίν του εἰς τὴν ζωὴν. Ἀλλὰ ἡ λάμψις τῆς νίκης, ποῦ τὸν ἔκαμε περιβλεπτον μέσα εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἠμπόρεσε νὰ διατηρηθῆ πολὺ. Ἔως οὖν, κουρασμένος τελειωτικά, εἶδε μέσα εἰς τὰς ὑστερινὰς ἀναλαμπὰς τῆς λάμπσεως νὰ σελαγίζῃ παραξένα ἢ σκιά τοῦ θανάτου. Καὶ κάθε του γενναιοῦτης ἐξέπεσεν ἀθελά του εἰς δειλίαν, ἢ ὁποία λέγεται ὅτι ὑπῆρξεν ἡ φαινομενικὴ αἰτία τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ποῦ παρουσιάζεται ὅμοιος μὲ κάθε ἄλλον θάνατον ἀπὸ τοὺς ἱστορημένους μέσα εἰς τοὺς μύθους τῆς ζωῆς.

I. ΖΕΡΒΟΣ, ΑΡΕΤΑΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Σ

- Φύγε μακριὰ ἀπὸ 'μέ, σκληρὴ Φρόνηση! Σκέψη, τράβα καὶ μὴ ξαναπατήσης πλιὰ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ μου.
- Ἄνθρωπε, σκέψου· εἴμαστε φῶς μέσ' 'ς τῆς ζωῆς τὸ διάβα.
- Εἶσθε σκληρὸ καὶ ἀδιάκοπο μαρτύριο μέσ' 'ς τὸ νοῦ μου. Τὸν πόθο ἐσεῖς μοῦ πνίγετε, διώχνετε τὴ χαρὰ μου. Σκέψη καὶ φρόνηση, μακριὰ! . . . τὴ Φρόνη ἔχω κοντά μου!

[Ζάκυνθος, 1907]

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ